

дослідження, облікові принципи є досить схожими. Але більш детальне аналітичне пошукування надзвичайно актуальне, особливо в частині ведення системи документообороту, бюджетної класифікації та рахунків обліку (Плану рахунків).

Список використаних джерел

1. Ustawa o finansach publicznych : Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. (Dz.U. z dnia 24 września 2009 r.). Stan prawny aktualny na dzień: 07.11.2023. URL: <https://www.portalfk.pl/rachunkowosc-budzetowa/ustawa-z-27-sierpnia-2009-r.-o-finansach-publicznych-tekst-jedn.-dz.u.-z-2023-r.-poz.-1270-3810.html>.
2. Ustawa o rachunkowości : Ustawa z dnia 29 września 1994 r. Stan prawny aktualny na dzień: 07.11.2023. URL: <https://rachunkowosc.com.pl/ustawa-o-rachunkowosci>.
3. Zarządzenie nr 2 Prezesa Urzędu Patentowego RP z dnia 29 marca 2023 r. w sprawie ustalenia dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości oraz planu kont dla Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej. *Dziennik Urzędowy Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej*. 2023. URL: https://uprp.gov.pl/sites/default/files/2023-04/dzienn_urzed_poz3_2023.pdf.

ФІНАНСОВИЙ ТА УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Інна ЦВІГУН

*докт. екон. наук., професор,
завідувачка кафедри обліку, оподаткування
та технологій електронного бізнесу ЗВО «ПДУ»
м. Кам'янець-Подільський*

Бухгалтерський облік часто називають мовою бізнесу. Більш формально, це описується як інформаційна система, яка вимірює бізнес-діяльність, обробляє інформацію у звіти та передає результати особам, які приймають рішення. Також можливо розглядати це як систему показників бізнесу. Більшість підприємств створено з метою отримання прибутку, який, по суті, є збільшенням багатства власників, і спосіб вимірювання та звітування про це збільшення багатства здійснюється за допомогою бухгалтерського обліку.

Бухгалтерський облік загалом можна розділити на дві окремі сфери: фінансовий облік і управлінський облік. Фінансовий облік зосереджується на зовнішніх користувачах, таких як кредитори (включаючи постачальників, які надають кредити компанії), податкова та інвестори. Управлінський облік зосереджується на внутрішніх користувачах, таких як керівники виробництва, менеджери з продажу та співробітники. Наприклад, звіт про продаж, який використовується для розрахунку та сплати комісійних, буде внутрішнім документом управлінського обліку, тоді як баланс, який інформує акціонерів про активи та зобов'язання компанії, буде зовнішнім фінансовим звітом.

Фінансовий облік несе відповідальність за підготовку фінансових звітів організації - включно зі звітом про прибутки та збитки, звітом про власний капітал, балансом і звітом про рух грошових коштів у якому підсумовуються минулі результати діяльності компанії та оцінюється її поточний фінансовий стан. Під час підготовки фінансової звітності фінансові бухгалтери дотримуються єдиного набору правил, які називаються загальноприйнятими принципами бухгалтерського обліку - основними принципами фінансової звітності. Оскільки фінансовий облік орієнтований на сторони за межами організації, він повинен бути корисним, зрозумілим, точним і доступним.

На відміну від фінансового обліку, який регулюється набором опублікованих рекомендацій, управлінський облік регулюється тим, що керівництво має знати. Він має бути настільки ж точним і корисним, і він виникає з тих самих фінансових даних, але також включає інші джерела, такі як маркетингові дані, дані про обсяги, демографічні дані, дані про виробництво, як-от час виконання процесу, час і вартість бюджету та аналіз витрат і вигод на придбання обладнання. Деякі звіти є стандартними, створюються щомісяця, щоб керівництво могло бути в курсі тенденцій, як хороших, так і поганих, а деякі є спеціальними, за потреби.

Управлінський облік відіграє ключову роль у допомозі керівникам виконувати свої обов'язки. Оскільки інформація, яку він надає, призначена для використання людьми, які виконують широкий спектр робіт, формат звітної інформації є гнучким. Звіти адаптовані до потреб окремих менеджерів, і мета таких звітів – надавати актуальну, точну та своєчасну інформацію у форматі, який допоможе менеджерам у прийнятті рішень. Під час підготовки, аналізу та передачі такої інформації бухгалтери працюють з особами з усіх функціональних сфер організації -людських ресурсів, операцій, маркетингу та фінансів.

Управлінський облік, як упорядкована система виявлення, вимірювання, збору, реєстрації, інтерпретації, узагальнення, підготовки, надання важливої для прийняття рішень підприємства інформації та показників для управлінської ланки, допомагає отримати відповідь на питання, в якому стані знаходиться підприємство, як необхідно розподілити наявні ресурси, щоб підвищити ефективність діяльності, як організувати структурні підрозділи на ефективну роботу. У системі управлінського обліку консолідується інформація про витрати, доходи і результати діяльності для цілей управління в аналітичних розрізах. При цьому керівництво підприємства самостійно вирішує, в яких розрізах класифікувати об'єкти управління бізнес-процесами і як здійснювати їх облік [0, с.183].

Серед основних відмінностей між фінансовим і управлінським обліком варто зазначити:

1. **Обов'язковість ведення обліку.** Ведення фінансового обліку є обов'язковим. Повинні бути докладені певні зусилля для збору даних в необхідній формі і з необхідним ступенем точності, у відповідності з законодавством і стандартами, незалежно від того, вважає керівництво організації ці дані корисними чи ні. Ведення управлінського обліку цілком залежить від волі керівництва: ніякі сторонні органи або організації не мають

права вказувати, що треба або що не треба робити. Тому немає значення в зборі і обробці інформації, цінність якої для управління нижче за витрати на її отримання.

2. Мета ведення обліку. Мета фінансового обліку - складання фінансових документів для зовнішніх користувачів організації. Управлінський облік є тільки засобом забезпечення планування, власне управління і контролю фінансового та управлінського обліку.

3. Основні правила. Фінансовий облік повинен вестися відповідно до норм і правил бухгалтерського обліку. Зовнішні користувачі повинні бути упевнені в тому, що бухгалтерські документи складені відповідно до загальноприйнятих правил, а публічна звітність підтверджується аудиторами.. Управлінський облік організації може слідувати будь-яким внутрішнім правилам обліку залежно від корисності цих правил. Основний аргумент в обґрунтуванні правил управлінського обліку - чи буде від цього користь.

4. Тип інформації. Фінансові документи, що є кінцевим продуктом фінансового обліку, містять в основному інформацію у грошовому виразі. В управлінському обліку фігурує інформація, як у вартісному, так і в натуральному виразі: кількість матеріалу і його вартість, кількість проданих виробів і сума виручки від їх продажу.

5. Періодичність звітності. Повний фінансовий звіт організація складає за підсумками року, менш детальні - поквартально. Звіти в управлінському обліку, що деталізуються, великі організації складають щомісячно; звіти по певних видах діяльності можуть складатися щонеділі, щодня, в деяких випадках — негайно.

6. Об'єкт звітності. У фінансових звітах організація зазвичай описується як єдине ціле. Великим організаціям з багатогалузевим виробництвом необхідно відображати виручку і дохід по кожній галузі, тобто по великих сегментах організації. В управлінському обліку основну увагу звертають на порівняно невеликі підрозділи, відособлені по окремих виробництвах, видах діяльності, центрах відповідальності.

7. Застосування в практичній діяльності. Фінансовий облік реєструє господарські операції на основі документів як факти господарського життя підприємства, які відбулися. Управлінський облік оперативне реагування на зміни тактичних та стратегічних цілей підприємства, розробка рекомендацій на майбутнє на основі даних аналізу минулих подій [3]

Бухгалтерський облік — це система для вимірювання та узагальнення ділової активності, інтерпретації фінансової інформації та передачі результатів керівництву та іншим зацікавленим сторонам , щоб допомогти їм приймати кращі бізнес-рішення.

Список використаних джерел

1. Шмигель О. Управлінський облік та критерії його ефективності на підприємстві. *Інноваційна економіка*, 2020. №3-4. С 182-187.

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон від 16 липня 1999 р. № 996-XIV// База даних «Законодавство України»/ Верховна Рада України URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>